

Käytännön ohjeita pro gradu -tutkielman tekijöille

Journalistiikan ja viestinnän tutkinto-ohjelma

Tutkielman pituus ja aiheen valinta

Pituudeltaan pro gradu -tutkielman tulisi olla vähintään noin 60 liuskaa. Jos sivuja alkaa olla yli 150, on syytä harkita tiivistämistä tai miettiä aiheen rajausta vielä kerran.

Tutkielman aihetta kannattaa harkita ja siitä keskustella tutkielman ohjaajan – yleensä pääaineen professorin – kanssa viimeistään seminaarivaiheessa. Opiskelija säästää sekä aikaa että vaivaa, jos hän pystyy tutkielmaa kirjoittaessaan hyödyntämään seminaaria varten tekemäänsä aineistoa ja siitä saatua palautetta. Siksi onkin suositeltavaa, että tutkielmaa tehdään osittain silloin, kun osallistutaan pääaineen seminaariin. Jos itsellä ei ole mielessä sopivaa tai mieluista aihetta, sitä voi etsiä esimerkiksi yksikön tutkimusprojekteihin liittyvistä aihepiireistä. Oman yksikön henkilökunnalta voi kysellä, olisiko jossain hankkeessa tarjolla sopiva aihe.

Miekkaintä tutkielman tekeminen on tietysti silloin, kun aihe kiinnostaa opiskelijaa itseään. Aiheestaan innostunut opiskelija yleensä työskentelee jopa kaksi kertaa tehokkaammin kuin hänen tympääntyneempi kollegansa. Tutkielma tuntuu tällöin omalta, eivätkä sen vaatimat ponnistelut tunnu raskailta ja koko projekti tuntuu jälkikäteen mieluisalta.

Aiheen valinnassa ei kannata olla turhan kriittinen. Ei ole olemassa muita fiksumpia tai hyödyllisempiä tutkimusaiheita vaan ainoastaan erilaisia, ja erilaiset aiheet ja näkökulmat tuottavat lisää tietoa. Tavanomaisilla ratkaisuilla syntyy vain lisää tavanmukaisuutta.

Ohjaus

Tutkielmaa ei tarvitse kirjoittaa alusta loppuun täysin omin voimin, vaan tutkielman ohjaaja tukee työtä. Ohjaus toteutuu luontevasti osin seminaarissa, jossa voi saada kommentteja omista ideoista myös muilta opiskelijoilta. Ohjauksen ja ohjaajan tarkoitus ei kuitenkaan ole määrätä, mitä opiskelijan on tutkielmaansa kirjoitettava, vaan opastaa itsenäisen työn tekemisessä ja neuvoa esiin nousevien ongelmien ratkaisussa. On siis turha odottaa tutkielman ohjaajalta valmista gradun tekokaavaa. Yhtä turhaa on hautoa ongelmia kysymättä neuvoa. Gradua ei liioin kukaan liene tehnyt ilman ajoittaisia epävarmuuden tunteita.

Kysymistä ei kannata aristella eikä nostaa kynnystä ohjaajien tapaamiseen turhan korkealle. Ns. tyhmiä kysymyksiä ei ole olemassakaan eikä oikeita ratkaisuja voi saada selville tietämättä, mitkä ovat vääriä. Yritys ja erehdys on tutkielmankin teon paras metodi.

Varsinaisen ohjaajan lisäksi kannattaa keskustella muidenkin asiantuntijoiden kanssa. Tietoa heistä on koottuna yliopiston tutkimusta ja julkaisuja esittelevälle sivustolle. On myös hyvä mahdollisuuksien mukaan perustaa gradupiiri, koska opiskelijat ovat juuri parhaita toistensa kannustajia ja ymmärtäjiä.

Tutkielma on kuitenkin selkeästi jokaisen opiskelijan oma henkilökohtainen projekti, jolle hän itse antaa muodon. Sen toteuttaminen mahdollistaa omien kykyjen ja osaamisten arvioinnin ja kehittämisen. Pelkillä tenteillä niitä ei saada aidosti selville. Juuri tässä mielessä tutkielmanteko on opintojen mielekkäin vaihe, vaikka sitä tehdessä ei aina ehkä siltä tuntuisikaan. Tutkielman tekijä toteuttaa itseään, mikä on kehittävä ja tulevaisuutta ajatellen hyödyllinen kokemus.

Kannattaa myös muistaa, että jokaisella on oma yksilöllinen työskentelytapansa ja -tahtinsa, jotka tuottavat erilaisia tuloksia erilaisten aikojen kuluessa. Toisten kokemuksista kannattaa siis ottaa oppia, mutta niiden suora vertailu omiin aikaansaannoksiin voi ainoastaan hämmentää työskentelyäsi. Kyseessä ei missään

tapauksessa ole mikään kirjoituskilpailu, jossa nopeille vastaajille on luvassa erityisetuja. Parhaan tuloksen saat luottamalla alusta loppuun omaan tapaasi tehdä ja ajatella asioita, vaikka uusia tapoja ei pidäkään vierastaa tai hylätä suoralta kädeltä.

Tutkielma ei jää tekemättä tarvittavien kykyjen puuttumisen vuoksi. Kyseessä on toki selvästi opintojen vaativin vaihe, mutta jos vain olet valmis tekemään tarvittavan määrän töitä, tutkielmasi on eräänä päivänä varmasti valmis. Vaivaa kannattaa nähdä erityisesti alussa tutkimusongelman ja tutkimuksen näkökulman määrittelyssä. Sen jälkeen aineiston läpikäyminen on huomattavasti helpompaa eli hyvin suunniteltu on puoliaksi tehty eikä hoppu ole hyväksi eikä kiire kunniaksi missään vaiheessa.

Ennen tutkielman lopullista tarkastettavaksi jättämistä se kannattaa käyttää ns. esitarkastuksessa, jolloin työn ohjaaja lukee sen ja arvioi, voiko sen jättää tarkastettavaksi. Esitarkastus ei ole pakollinen, mutta sitä suositellaan.

Apua kirjoista

Tutkielman tekijän avuksi ja tueksi on kirjoitettu useita oppaita. Seuraavassa on listattuina joitakin niistä. Uusimmissa on luonnollisesti tuorein tieto, mutta myös hieman vanhemmista saatat löytää arvokasta viisautta.

Eco, Umberto: Oppineisuuden osoittaminen eli miten tutkielma tehdään. Tampere: Vastapaino, 1989.

Ekholm, Kai: Tee gradu! : verkkoajan tutkielmantekijän opas. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 2002.

Hakala, Juha: Uusi graduopas: melkein maisterin entistä ehompi niksikirja. Helsinki: Gaudeamus, 2008.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula: Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi, 2007 (13. osin uud. p.).

Iso Gee: gradua ei jätetä! / toim. Merja Kinnunen & Olli Löytty. Tampere: Vastapaino, 1999.

Jyrkiäinen, Jyrki & Luostarinen, Heikki & Nieminen, Hannu: Opasta, kärsi ja unhoita : avuksi tutkielman laatijoille. Tampere: Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos, 1992.

Karisto, Antti & Ullamaija Seppälä: Maukas gradu: valmistusvihjeitä tutkielman tekijöille. Tampere: Vastapaino, 2004.

Luostarinen, Heikki & Väliaverronen, Esa: Tekstinsyöjät : yhteiskuntatieteellisen kirjallisuuden lukutaidosta. Tampere: Vastapaino, 1991.

Mäkinen, Olli: Tieteellisen kirjoittamisen ABC. Helsinki: Tammi, 2005.

Tieteellinen kirjoittaminen / toim. Merja Kinnunen & Olli Löytty. Tampere: Vastapaino, 2002.

Sähköisten lähteiden merkitsemisestä on olemassa ohjeisto:

SFS 5831: Viittaaminen sähköisiin dokumentteihin tai niiden osiin. Helsinki: Suomen Standardisoimisliitto, 1998.

Tutkimuksenteon ja kirjoittamisen oppaita sekä muuta aiheeseen liittyvää tai tutkielmanteossa muuten hyödyllistä kirjallisuutta voi hakea yliopiston kirjaston TAMCAT -järjestelmästä mm. seuraavilla asiasanoilla (s/).

julkaisun laadinnan oppaat

opinnäytetyöt

opinnäytteet

opinnäytteet --ohjaus

opinnäytteet --ohjekirjat

tiedonhaku

tiedonlähteet

tieteellinen julkaisutoiminta

tieteellinen kirjoittaminen

tutkimusraportit

tutkimustekniikka

tutkimustyö --oppaat